

DIASPORAS IZGLĪTĪBAS VADLĪNIJAS

Moto – “Es esmu vajadzīgs Latvijai, un Latvija ir vajadzīga man”

Izstrādātas atbilstoši Diasporas likuma 4. un 6.pantam un saskaņā ar IZM 2018.gada 5.februāra rīkojuma Nr. 1-2e/2018/49 “Par Diasporas izglītības atbalsta pasākumu plānu 2018.gadam” 1.6. punktu

I. Mērķis un uzdevumi

1. Vadlīniju izstrādes un īstenošanas mērķis ir sekmēt latviskās identitātes un latviešu valodas saglabāšanu diasporā, nodrošinot un attīstot latvisko izglītību.
2. Vadlīnijas nosaka ieteicamo latviskās izglītības mācību saturu (turpmāk – mācību saturs) un bērnam/jaunietim plānotos sasniedzamos rezultātus mācību satura apgūvē (turpmāk – sasniedzamie rezultāti), kā arī piedāvā piemērus tā īstenošanas principiem.
3. Mācību satura īstenošanas mērķis ir veicināt diasporā dzīvojoša skolas vecuma bērna/jaunieša ieinteresētību savas latviskās identitātes apzināšanā un veidošanā, mācoties ar prieku un līdzdarbojoties latviešu kopienā.
4. Mācību satura īstenošanas uzdevumi ir palīdzēt bērnam/jaunietim kļūt:
 - 4.1. par personību ar pašapziņu, kurš lepojas ar latvisko, izzina paaudžu un tautas vienotības nozīmi Latvijas valsts un vērtību veidošanā, ir atbildīgs un ieinteresēts to attīstībā;
 - 4.2. par latviešu valodas pratēju, kas izprot tās lietošanas nepieciešamību un iespējas un kopj savu latviešu valodas prasmi;
 - 4.3. par radošu darītāju, kurš apzinās savu piederību latviskajai kultūrtelpai un līdzdarbojas kultūras mantojuma un tradīciju saglabāšanā un attīstībā mūsdienās.

II. Mācību saturs un tā plānotie sasniedzamie rezultāti

5. Mācību satura atlasē un sasniedzamo rezultātu noteikšanā ievēroti šādi principi:

- 5.1. izvēlēts nozīmīgais un svarīgais, izmantojot jau iepriekš autoritatīvi izdarītu atlasī;
- 5.2. ievērota bērna/jaunieša aktīva pozīcija un iesaiste mācību procesā, personiskā pieredze, ieinteresētība un mācīšanās darot;
- 5.3. paredzēta iespēja individualizēt mācību procesu atbilstoši bērna/jaunieša zināšanām (iegūtām arī mītnes zemes formālajā izglītībā), vajadzībām un interesēm;
- 5.4. trīs mācību jomās piedāvātas t.s. lielās idejas, kas ir būtiskākās atziņas un vienlaikus ir izmantojamas mācību satura plānošanā.

6. Mācību saturs ir noteikts četrās mācību jomās: *Latviešu valoda* (1.pielikums), *Latvijas daba un ģeogrāfija* (2.pielikums), *Latvijas kultūra* (3.pielikums), *Latvijas vēsture* (4.pielikums).

7. Sasniedzamie rezultāti mācību jomās *Latvijas daba un ģeogrāfija*, *Latvijas kultūra* un *Latvijas vēsture* ir noteikti šaurākā un plašākā satura apjomā atbilstoši latviešu valodas prasmei un bērna/jaunieša vecumam:

7.1. bērniem līdz 11 gadiem no šaurākā satura apjoma atlasei ir piedāvāti sasniedzamie rezultāti, ar kuriem iespējams sasniegt A1–A2 valodas prasmes līmeni. 2., 3. un 4.pielikumā šie sasniedzamie rezultāti ir iekrāsoti un atzīmēti ar norādi *;

7.2. bērniem/jauniešiem līdz 14 gadiem izmantojami sasniedzamie rezultāti šaurākā satura apjomā, ja bērna/jaunieša latviešu valodas prasme atbilst vismaz B1 valodas prasmes līmenim;

7.3 jauniešiem vecumam līdz 18 gadiem izmantojami sasniedzamie rezultāti plašākā satura apjomā, ja jaunieša latviešu valodas prasme atbilst vismaz B2 valodas prasmes līmenim.

8. Mācību jomā *Latviešu valoda* sasniedzamie rezultāti aprakstīti secīgi, sākot no elementāra valodas prasmes apguves līmeņa (A1, A2) līdz patstāvīgam valodas lietotājam (B1, B2), atbilstoši valodas darbībām (lasītprasmei, klausīšanās prasmei, runātprasmei un rakstītprasmei), uzsverot komunikatīvo kompetenci un par pamatu izmantojot Eiropas valodu apguves līmeņu sistēmu. Lai mācību procesā varētu mērķtiecīgi attīstīt lingvistisko kompetenci, atbilstoši katram valodas prasmes līmenim un pakāpei sniegts latviešu valodas gramatikas kopsavilkums.

9. Mācību saturam un sasniedzamajiem rezultātiem ir ieteikuma raksturs. Mācību jomās piedāvātos sasniedzamos rezultātus var sašaurināt vai paplašināt, kā arī savstarpēji integrēt atbilstoši bērna/jaunieša vecumam, valodas prasmei, interesēm, mācību formai un iespējām.

III. Vadlīniju īstenošanas principi

10. Vadlīnijās minētā mācību satura īstenošanas principi:

10.1. mērķtiecība – jebkura izglītošanās aktivitāte neatkarīgi no mācību formas tiek īstenota, lai veicinātu vadlīnijās noteiktā mērķa un uzdevumu sasniegšanu;

10.2. pēctecība – saturu atbilstoši mācību formai plāno un īsteno no vieglākā un vienkāršākā uz grūtāko un sarežģītāko, no vienas nedēļas nogales, mēneša, semestra, mācību gada vai nometnes uz nākamo;

10.3. piemērojamība un integrācija – mācību saturu un plānotos sasniedzamos rezultātus piemēro bērna/jaunieša valodas prasmei, vecumam, pieredzei, vajadzībām un interesēm, kā arī iespējamajiem pedagoģiskajiem un citiem resursiem.

11. Vadlīnijās piedāvātā mācību satura izmantošanas iespējas:

11.1. nedēļas nogales skolā, vasaras skolā/vidusskolā, nometnē, tālmācībā, latviešu valodas apguvē, kas iekļauta mītnes zemes izglītības sistēmā (mājvalodas mācīšana), vai citos neformālās izglītības pasākumos;

11.2. pilnā apmērā un visās mācību jomās vai tikai daļēji;

11.3. dažādu mācību un metodisko materiālu, programmu izveidei vai pilnveidei;

11.4. mācību procesa plānošanā un skolotāju sadarbībā, par atskaites punktu izvēloties mērķtiecīgu latviešu valodas apguvi (katrā mācību jomā pievēršot uzmanību sasniedzamo rezultātu aprakstiem dažādās valodas darbībās) un atlasot no katras mācību jomas atbilstošos sasniedzamos rezultātus;

11.5. kombinējot mācību formas, laiku un saturu un respektējot bērna/jaunieša valodas zināšanas un intereses, skolotāju sastāvu, izglītības iestādēs jau esošās mācību programmas un iespējas. Piemēram, reģionā īstenotā nedēļas nogales skolu programmu satura vai kādas tā daļas pēctecīga nostiprināšana vai viena vai vairāku mācību jomās definēto sasniedzamo rezultātu padziļināta apguve vairāku dienu nometnē;

11.6. sadarbībai ar ģimeni latviskās identitātes nostiprināšanā.

12. Konceptuālie jautājumi, kas jāņem vērā mācību satura īstenošanai:

12.1. kas mācīsies? – noskaidrot bērnu/jauniešu vecumu, skaitu, intereses un vajadzības;

12.2. ko mācīs? – izvēlēties vai izstrādāt grupas un vai individuālo mācību programmu;

12.3. kāpēc mācīs tieši to? – noskaidrot bērna/jaunieša zināšanu un prasmju apguves pakāpi mācību sākumā (diagnostika);

12.4. cik ilgi mācīs? – noteikt mācību procesa ilgumu (stundas, gadi, cikliskums);

12.5. kā mācīs? – noteikt mācību formas (nedēļas nogales stundas, nometne, vasaras skola), paņēmienus (mācību stundas, ekskursijas, patstāvīgais darbs, mājasdarbi u.tml.) un nodrošināt dažādu tehnisko līdzekļu un tiešsaistes resursu izmantošanu, tajā skaitā skolēna patstāvīgajā darbā, piemēram, informācijas ieguvē, izmantojot resursus arī citās valodās, kas nav latviešu;

12.6. kā vērtēs sasniegto? – noteikt plānoto un apgūto zināšanu un prasmju novērtējuma formas un iespējas;

12.7. kas mācīs? – identificēt skolotājus, kuri īstenos katru konkrēto programmu, piedāvāt profesionālās pilnveides iespējas;

12.8. kas palīdzēs bērnam/jaunietim mācīties un skolotājam mācīt? – noteikt svarīgākos mācību materiālus, kas tiks izmantoti mācību procesā vai kas nepieciešami individuālajam mācību darbam mājās;

12.9. kā skolotājs sadarbosies ar bērna/jaunieša vecākiem? – izvēlēties piemērotu saziņas formu ar vecākiem vai citām par bērnu/jaunieti atbildīgajām personām par mācību procesu un tā rezultātiem.